

УЧАСТЬ ПОДРУЖЖЯ В ПРИВАТИЗАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

З моменту початку приватизаційного процесу в Україні пройшло майже 20 років. Але ще донедавна в українському законодавстві не було норми, яка б визначала правовий режим майна, приватизованого подружжям. Судова і нотаріальна практика, яка склалася за цей час, переважно, виходила із того, що майно, набуте в період шлюбу одним з подружжя шляхом приватизації, є особистою приватною власністю цього подружжя. Так, щодо земельних ділянок, набутих громадянами України внаслідок безоплатної приватизації, то Верховний Суд України у постанові Пленуму ВС «Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року № 7 «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ» від 19.03.2010 р. № 2 узагальнив судову практику та постановив, що відповідно до положень статей 81, 116 Земельного кодексу України окрема земельна ділянка, одержана громадянином у період шлюбу в приватну власність шляхом приватизації, є його особистою приватною власністю, а не спільною сумісною власністю подружжя, оскільки йдеться не про майно, нажите подружжям у шлюбі, а про одержану громадянином частку із земельного фонду (п. 18 – 2) [1].

У лютому 2011 року набрав чинності Закон України «Про внесення зміни до статті 61 Сімейного кодексу України щодо об'єктів права спільної сумісної власності подружжя» від 11.01.2011р. [2]., яким до права спільної сумісної власності подружжя було віднесено житло, набуте одним із подружжя під час шлюбу внаслідок приватизації державного житлового фонду, та земельна ділянка, набута внаслідок безоплатної передачі її одному з подружжя із земель державної або комунальної власності, у тому числі приватизації.

Здавалося б усі крапки над «і» поставлено. Але зазначені зміни викликали жваві дискусії як серед вчених, так і юристів – практиків.

По – перше, при приватизації житла (земельної ділянки) одним з подружжя другий з подружжя набуває автоматично прав щодо цього майна з усіма відповідними наслідками.

Тобто, нововведення фактично надало можливість прийняти участь у приватизації іноземцям і особам без громадянства. Разом з тим, ніяких змін ні до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» від 11.06.1992 р. [3]., ні до Земельного кодексу України [4]., в частині розширення кола учасників приватизаційного процесу внесено не було – ними можуть бути тільки громадяни України.

По – друге, якщо громадянин (один із подружжя) може використати один раз своє право на безоплатну приватизацію майна, то чи вважається, що це право реалізував і другий із подружжя? На сьогоднішній день, чинне законодавство не містить ніяких перепон для другого з подружжя після розлучення

реалізувати своє право на приватизацію, причому без колишньої дружини чи чоловіка. Як справедливо зазначає з цього приводу І. Жилінкова, змінами до ст. 61 СК України (принаймні для подружжя) створена нова концепція подвійної приватизації. Тобто, виникає ситуація, коли кожен з подружжя може двічі набути законне право на приватизаційне майно [5; 29].

По – третє, при посвідчення договору відчуження (купівлі – продажу, даруванні та ін.) житла або земельної ділянки, що знаходиться у власності відчужувача та було набуте ним у процесі приватизації в період шлюбу обов'язково є згода другого подружжя. До внесення відповідних змін до СК України [6], нотаріуси, яка правило, не залучали до справ згоду другого з подружжя на відчуження приватизованого майна. На сьогоднішній день, відсутність такої згоди може мати наслідком визнання договору відчуження недійсним.

По – четверте, традиційно, майно, яке набувається у шлюбі, належить дружині та чоловіку на праві спільної сумісної власності. Відповідно до ч. 2 ст. 8 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду», передача квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках здійснюється в спільну сумісну або часткову власність за письмовою згодою всіх повнолітніх членів сім'ї, які постійно мешкають у цій квартирі (будинку), житловому приміщенні у гуртожитку, в тому числі тимчасово відсутніх, за якими зберігається право на житло, з обов'язковим визначенням уповноваженого власника квартири (будинку), житлового приміщення у гуртожитку. Тобто, не виключається можливість належності подружжю приватизованого майна на праві спільної часткової власності.

По – п'яте, на майно, приватизоване до вступу в дію Закон України «Про внесення зміни до статті 61 Сімейного кодексу України щодо об'єктів права спільної сумісної власності подружжя» від 11.01.2011р. буде поширюватися режим роздільного майна подружжя. Таке положення є важливим в першу чергу для судової практики при розгляді спорів про поділ майна, яке було набуто шляхом приватизації, до вступу в силу зазначених змін.

Наостанок, хотілося б відзначити, що віддзеркаленням негативного ставлення теоретиків і практиків до змін до ст. 61 СК України [7], є зареєстрований у парламенті прямо протилежний проект Закону України "Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо об'єктів права особистої приватної власності подружжя" № 8748 від 05.07.2011 р. У законопроекті пропонується надати житловому приміщенню або земельній ділянці статус особистого (індивідуального) майна кожного з подружжя, якщо його приватизація відбулася в шлюбі.

Література

1. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року № 7 «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 19.03.2010 р. № 2 // Вісник господарського судочинства. – 2010. – № 3. – Ст. 6
2. Про внесення зміни до статті 61 Сімейного кодексу України: Закон України від 11.01.2011 р. № 2913 – VII ВВРУ – 2011. – № 31. – ст. 298.
3. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.1992 р. № 2482 – XII // ВВРУ – 1992. – № 36. – ст.. 524

4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 41. – Ст. 413

5. Жилінкова І. Приватизація житла подружжя: аналіз питання в аспекті новітніх змін до ст. 61 СК України. / І. Жилінкова. // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2011. – № 2 (56). – С. 28 – 33.

6. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. №2947 ІІІ (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради. – 2011. – № 45 – 22. – Ст. 490.

7. Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо об'єктів права особистої приватної власності подружжя: проект Закону України від 05.07.2011 р. № 8748 [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/web_n/webproc4_?id=&pf3511=40830.

УДК 347.5 (043.2)

Онщенко О.П.,

адвокат,

Київська міська колегія, м. Київ, Україна

ЦИВІЛЬНО – ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Питання правового забезпечення та захисту прав людини у сфері охорони здоров'я сьогодні широко обговорюються на сторінках наукових видань, у періодичній пресі, на наукових конференціях і семінарах.

Конституція України проголосила широкий перелік основних прав, свобод та обов'язків людини й громадянина, що потребують повноцінного забезпечення та захисту. Одне з центральних місць в основах правового положення особистості в Україні належить природному та невід'ємному праву кожної людини на охорону здоров'я (ст. 49 Конституції України). Здоров'я людини являє собою одну з головних соціальних цінностей і переваг сучасного цивілізованого суспільства, найбільше суспільне й особисте благо й багатство, основу національної безпеки країни .

Вирішення низки правових проблем, що виникають у сфері надання медичних послуг, пояснюється тим, що практика реформування сучасної охорони здоров'я, становлення страхової медицини та розвиток законодавчої бази, що забезпечує її функціонування, ідуть по шляху зростання відповідальності суб'єктів цивільних правовідносин з надання медичних послуг за їх якість, за порушення встановлених законодавством або договором прав громадян – пацієнтів, яким надаються медичні послуги. Це визначає наявність широкого кола осіб, зацікавлених у розробці „універсального” правового механізму забезпечення та захисту прав громадян при наданні медичних послуг.

Вперше за багато десятиліть відносини між громадянином – пацієнтом і закладами охорони здоров'я переведені зі сфери адміністративного в сферу цивільно – правового регулювання. Громадянин – пацієнт отримав рівний правовий статус поряд з іншими учасниками процесу медичного обслуговування.